

ОГОЛЬ

Дмитро Олексійович
ogoldmytro@ukr.net

УДК [336.74+336.77]:330.35(477)

ОЦІНЮВАННЯ ВПЛИВУ ГРОШОВО-КРЕДИТНОЇ ПОЛІТИКИ НА ЕКОНОМІЧНЕ ЗРОСТАННЯ В УКРАЇНІ

ASSESSING THE INFLUENCE OF MONETARY POLICY ON ECONOMIC GROWTH

аспірант кафедри
фінансів, Державний
вищий навчальний
заклад «Українська
академія банківської
справи Національного
банку України»

Стаття присвячена оцінюванню впливу грошово-кредитної політики на економічне зростання. Проведено відбір, обґрунтування та розподіл показників на стимулятори і дестимулятори в межах грошової і кредитної компонент. Обчислено синтетичний індикатор впливу грошово-кредитної політики на економічне зростання на основі методу багатокритеріальної аналітичної згортки. Застосування регресійного аналізу дозволило виявити роль грошової і кредитної компонент у формуванні впливу грошово-кредитної політики на економічне зростання України.

Статья посвящена оценке влияния денежно-кредитной политики на экономический рост. Проведен отбор, обоснование и распределение показателей на стимуляторы и дестимуляторы в рамках денежной и кредитной компонент. Вычислено обобщающий индикатор влияния денежно-кредитной политики на экономический рост на основе метода многокритериальной аналитической свертки. Применение регрессионного анализа позволило выявить роль денежной и кредитной компонент в формировании воздействия денежно-кредитной политики на экономический рост Украины.

The article is devoted to assessing the influence of monetary policy on economic growth. A selection, validation and distribution the indicators for stimulants and no stimulants within monetary and credit component have been done. Author has calculated the synthesis influence indicator of monetary policy on economic growth on the basis of multi-analytical convolution. The using of regression analysis revealed the role of monetary and credit component in formation the influence of monetary policy on economic growth of Ukraine.

Ключові слова: грошово-кредитна політика, економічне зростання, синтетичний індикатор впливу грошово-кредитної політики на економічне зростання

Ключевые слова: денежно-кредитная политика, экономический рост, синтетический индикатор влияния денежно-кредитной политики на экономический рост

Keywords: monetary policy, economic growth, synthesis indicator of monetary policy on economic growth

ВСТУП

Економічне зростання можливе за умови підтримання оптимального обсягу грошової маси – відповідності пропозиції грошей платоспроможному попиту, тобто пропозиція грошей обслуговує процес виробництва і реалізації ВВП, а також його зростання. При цьому вплив грошово-кредитної політики на економічне зростання не може бути оцінений за допомогою одного показника, оскільки має багатогранний і комплексний характер.

Дослідження особливостей розробки і реалізації грошово-кредитної політики розглядалися в роботах вітчизняних та зарубіжних вчених. Серед них науковці Долан Е. Дж. [4], Кемпбелл К. Д. [4], Кемпбелл Р. Дж. [4], Мишкін Фредерік С. [11], Базилевич В. Д. [1], Баластрик Л. О. [1], Барановський О. І. [2], [3], Козюк В. В. [6], Іванець В. І. [8], Любунь В. С. [8], Любунь О. С. [8], Лютій І. О. [9], [10], Орлюк О. П.

[13], Стельмах В. С. [12], Савлук М. І. [15], Мороз А. М. [15], Пуховкіна М. Ф. [15] та ін.

МЕТА РОБОТИ полягає у дослідженні розробці науково-методичного підходу щодо визначення синтетичного індикатору впливу грошово-кредитної політики на економічне зростання України

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Методологічною та інформаційною основою роботи є наукові праці, матеріали періодичних видань, ресурси Internet та нормативно-інструктивні матеріали вітчизняних та зарубіжних органів, статистичні дані.

При проведенні дослідження використано методи структурно-логічного аналізу, багатокритеріальної аналітичної згортки і оптимізації.

РЕЗУЛЬТАТИ

Для оцінювання рівня впливу грошово-кредитної

політики на економічне зростання нами пропонується використати метод багатокритеріальної аналітичної згортки згортки у поєднанні із регресійним аналізом. Зауважимо, що такий підхід досить часто використовується науковцями при вивченні складних фінансово-економічних явищ і процесів – наприклад, науковець Т.Г. Кубах використовувала дещо схожий методичний підхід при визначенні рівня фінансової

безпеки держави під впливом ринку капіталу [7], а вчений А.Ю. Семенов – при визначенні рівня впливу діяльності фінансових установ на розвиток економіки в контексті розвитку фінансового сектора [14].

Алгоритм розробленого науково-методичного підходу щодо обчислення синтетичного індикатора впливу грошово-кредитної політики на економічне зростання України наведено на рис. 1.

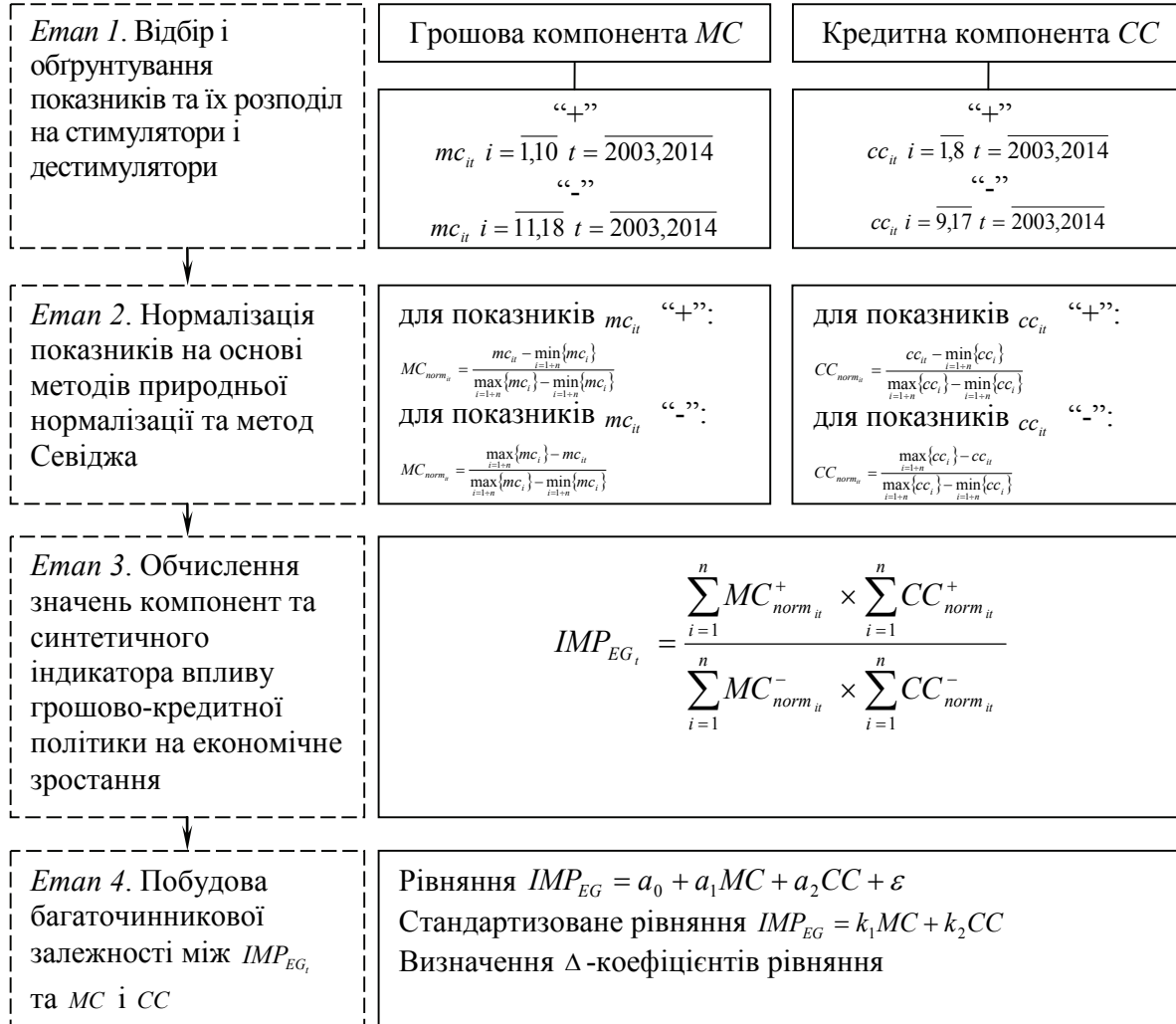


Рисунок 1 – Науково-методичний підхід щодо оцінювання впливу грошово-кредитної політики на економічне зростання в Україні та результати його апробації

Результати проведених попередніх досліджень дозволяють нам стверджувати, що синтетичний індикатор впливу грошово-кредитної політики на економічне зростання країни повинен включати грошову і кредитну компоненти. Тож, на першому етапі нами було здійснено відбір показників грошової і кредитної компонент для оцінювання впливу грошово-кредитної політики на економічне зростання країни України та їх розподіл на стимулятори і дестимулятори наведені у табл. 1.

На другому етапі проводиться нормалізація показників за методами природної нормалізації чи Севіджа залежно від характеру впливу показника на синтетичний критерій.

Реалізація третього етапу – обчислення синтетичного індикатора впливу грошово-кредитної політики на економічне зростання України – у графічному вигляді наведена на рис. 2.

Таблиця 1

Розподіл показників оцінювання впливу грошово-кредитної політики на економічного зростання країни за компонентами і характером впливу

№ пор.	Компонента	Показники	
		стимулятори	дестимулятори
1	Грошова компонента (МС)	<ul style="list-style-type: none"> — рівень монетизації, %; — частка $(M_1 - M_0)$ в M_3, %; — частка $(M_2 - M_1)$ в M_3, %; — частка $(M_3 - M_2)$ в M_3, %; — MT_{BS}, %; — швидкість обертання M_1, оборотів на рік; — швидкість обертання M_2, оборотів на рік; — швидкість обертання M_3, оборотів на рік; — офіційні резервні активи, млн. дол. США; — операції з розміщення депозитних сертифікатів, млрд. грн. 	<ul style="list-style-type: none"> — частка M_0 в M_3, %; — індекс споживчих цін, %; — індекс цін виробників промислової продукції, %; — дефлятор ВВП, %; — розмах варіації офіційного валютного курсу гривні до долара США, грн. за 100 дол. США; — індикатор напруженості регулювання валютного курсу, од.; — показник Ірвіна валютного курсу, од.; — показник Ірвіна золотовалютних резервів, од.
2	Кредитна компонента (СС)	<ul style="list-style-type: none"> — грошова база, млн. грн.; — частка переказних депозитів у грошовій базі, %; — грошово-кредитний мультиплікатор, од.; — операції з придбання державних облігацій України, млрд. грн.; — обсяги рефінансування, млрд. грн.; — надання кредитів овернайт, млрд. грн.; — надання кредитів шляхом тендера, млрд. грн.; — операції прямого репо, млрд. грн. 	<ul style="list-style-type: none"> — частка готівки у грошовій базі, % — облікова ставка, % — середньозважена ставка за рефінансуванням, % — процентна ставка за кредитами, наданими шляхом тендера, % — процентна ставка овернайт, % — процентна ставка за операціями репо, % — максимальний норматив резервування по гривні, % — максимальний норматив резервування по валюті, % — кредити під програми фінансового оздоровлення, млрд. грн.

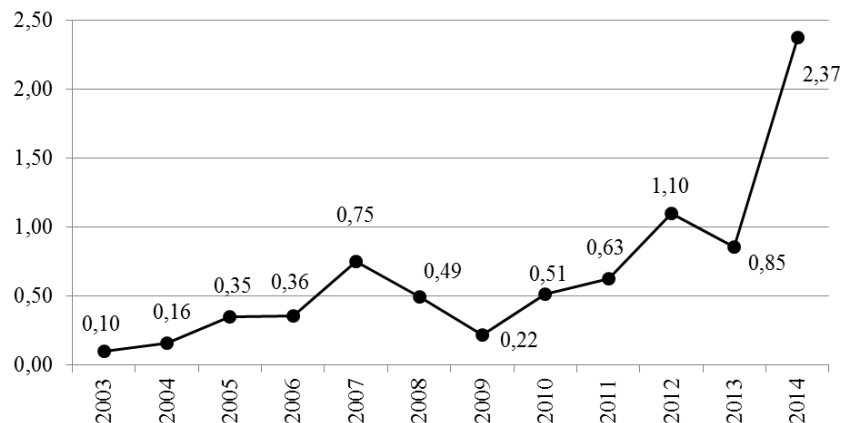


Рисунок 2 – Синтетичний індикатор впливу грошово-кредитної політики економічного зростання України IMP_{EG_t} у 2003-2014 рр.

На основі отриманих значень грошової і кредитної компонент та синтетичного індикатора впливу грошово-кредитної політики на економічне зростання

за допомогою ППП "Excel" нами було отримано регресійне рівняння:

$$IMP_{EG} = 1,303 + 0,366 MC + 0,291 CC \quad (1)$$

Коефіцієнт множинної регресії складає 0,76, а коефіцієнт детермінації $R^2 = 0,58$. Значення F -критерію дорівнює 6,21 при теоретичному значенні 4,26, його значимість – 0,04, що свідчить про адекватність отриманого регресійного рівняння.

На основі значень середніх квадратичних відхилень компонент і синтетичного індикатора впливу грошово-кредитної політики на економічне зростання визначимо стандартизовані параметри рівняння регресії:

$$k_1 = b_1 \frac{\sigma_{MC}}{\sigma_{IMP_{EG}}} = 0,366 \times \frac{1,400}{0,590} = 0,869,$$

$$k_2 = b_2 \frac{\sigma_{CC}}{\sigma_{IMP_{EG}}} = 0,291 \times \frac{1,798}{0,590} = 0,887.$$

Відтак рівняння регресії (1) у стандартизованому вигляді матиме вигляд:

$$IMP_{EG} = 0,869 MC + 0,887 CC \quad (2)$$

Отримане рівняння в стандартизованому вигляді дозволяє дійти висновку, що $\sigma_{IMP_{EG}}$ зміниться в середньому при збільшенні тільки однієї факторної ознаки на відповідну величину σ_{MC} і σ_{CC} . Отже, збільшення факторної ознаки MC на одну σ_{MC} призводить до збільшення синтетичного індикатора IMP_{EG} в середньому на $0,869 \sigma_{IMP_{EG}}$, збільшення ж CC на одну $\sigma_{CC} = 0,887 \sigma_{IMP_{EG}}$.

Результати розрахунків дозволяють нам стверджувати, що грошова і кредитна компоненти мають приблизно однаковий вплив на синтетичний індикатор впливу грошово-кредитної політики на економічне зростання України, хоча вплив кредитної дещо сильніше. Розрахунки Δ -параметрів засвідчили, що $\Delta_1 = 0,473$, а $\Delta_2 = 0,527$. Тож вплив грошової компоненти на синтетичний індикатор складає 47,3%, а кредитної компоненти – 52,7%.

ВИСНОВКИ

У роботі розроблено науково-методичний підхід щодо обчислення синтетичного індикатора впливу грошово-кредитної політики на економічне зростання. Розробка відбувалася в наступні етапи: відбір показників, які характеризують вплив грошово-кредитної політики на економічне зростання країни, для конструювання синтетичного індикатора; розподіл показників на стимулятори та дестимулятори в межах грошової і кредитної компонент з позиції впливу грошово-кредитної політики на економічне зростання; нормалізація показників; обчислення значень компонент та синтетичного індикатора впливу грошово-кредитної політики на економічного зростання країни; побудова

багаточинникової регресійної залежності синтетичного індикатора впливу грошово-кредитної політики від грошової та кредитної компонент та розрахунок параметрів регресії та перевірка її адекватності; обчислення стандартизованих і Δ -параметрів багаточинникової регресії; аналітична інтерпретація результатів.

Результати засвідчили, що динаміка синтетичного індикатора впливу грошово-кредитної політики на економічного зростання України в цілому має позитивний тренд, хоча він і знижувався у 2008-2009 рр. і 2013 р. Отримані регресійні рівняння дозволили дійти висновку, що вплив грошової і кредитної компонент є приблизно однаковим з позиції формування впливу грошово-кредитної політики на економічного зростання України – 47 і 53%.

Список використаних джерел

1. Базилевич В. Макроекономіка: підручник / В. Базилевич, К. Базилевич, Л. Баластрик. – К.: Знання, 2008. – 743 с.
2. Барановський О.І. Фінансова безпека в Україні (методологія оцінки та механізми забезпечення): монографія / О.І. Барановський. – К.: Нац. торгово-економічний ун-т, 2004. – 759 с.
3. Барановський О.І. Фінансова безпека Фінансова безпека: монографія / О.І. Барановський. – К.: Фенікс, Інститут економічного прогнозування, 1999. – 338 с.
4. Долан Е.Дж. Деньги, банковское дело и денежно-кредитная политика / Е.Дж. Долан, К.Д. Кемпбелл, Р.Дж. Кемпбелл. – М.-Л., 1991. – 448 с.
5. Кемпбелл Р. Аналітична економія: принципи, проблеми і політика : пер. з англ. – Ч. 1: Макроекономіка / Р.М. Кемпбелл, С.Л. Брю. – Львів: Просвіта, 1997. – 671 с.
6. Козюк В.В. Центральний банк та грошово-кредитна політика / В.В. Козюк. – Тернопіль: Джура, 1999. – 260 с.
7. Кубах Т.Г. Фінансова безпека держави під впливом розвитку ринку капіталу: Автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.00.08 / Т.Г. Кубах. – Суми, 2012. – 24 с.
8. Любунь О.С. Національний банк України: основні функції, грошово-кредитна політика, регулювання банківської діяльності: навчальний посібник / О.С. Любунь, В.С. Любунь, І.В. Іванець. – К.: Центр навчальної літератури, 2004. – 357 с.
9. Лютий І.О. Грошово-кредитна політика в умовах перехідної економіки: монографія / І.О. Лютий. – К.: Атіка, 1999. – 239 с.
10. Лютий І.О. Грошово-кредитна політика та особливості її реалізації в Україні / І.О. Лютий. // Фінанси України. – 2000. – № 1. – С. 20-25.
11. Мишкін Фредерік С. Економіка грошей,

банківської справи і фінансових ринків / Пер. з англ. С. Панчишин, Г. Стеблій, А. Сташишин. – К. Основи, 1998. – 963 с.

12. Монетарна політика НБУ: сучасний стан та перспективи змін / За ред. В.С. Стельмаха. –К.: Центра наукових досліджень Національного банку України, УБС НБУ, 2009. – 404 с.

13. Орлюк О.П. Фінансове право: навчальний посібник / О.П. Орлюк. – К.: Юрін-ком Інтер, 2003. –

527 с.

14. Семенов А.Ю. Вплив діяльності фінансових установ на економічне зростання України: Автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.00.08 / А.Ю. Семенов . – Суми, 2011. – 28 с.

15. Центральний банк та грошово-кредитна політика : підручник / А.М. Мороз, М.Ф. Пуховкіна, М.І. Савлук та ін. – К.: КНЕУ, 2005. – 556 с.